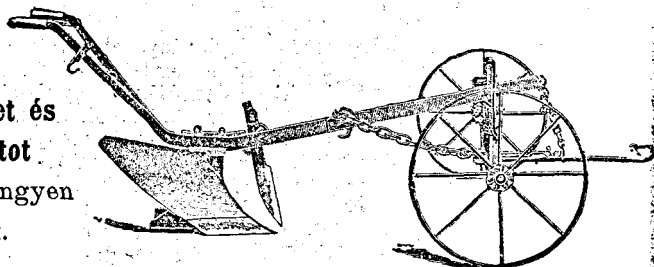

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha a hírneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes aczél-ekéket és váltó hegyi ekéket vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak

Árjegyzéket és árajánlatot készséggel ingyen küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. 1266

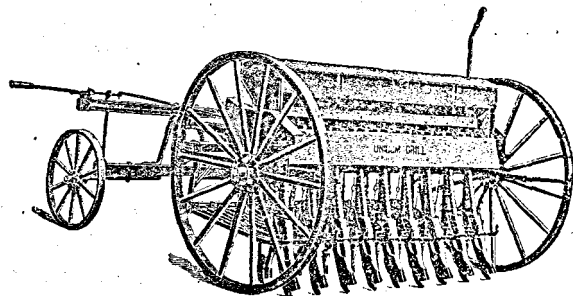
A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott „UNICUM DRILL“

(sík és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerőszükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ácsos leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

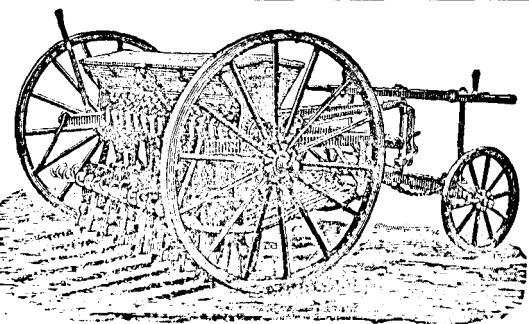
Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

1266

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám.
Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatotnakit
Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig,
Szalmakaszalók, járgány-cseplőgépek, lóhera-cseplők, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, aránagyűjtők, boronák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,
szecska-vágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló,
őrő-malmok, egytetemes aczél-ekék, 2. és 3-vasú,
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletes árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI
BUDAPEST,
IV., DEÁK FERENCZ-UTCA 3.
ALAPITVA 1831. Sztigonycim: „ELSINGER BPEST, DEÁK-UTCA“. 46 KITÜNTETÉS
VIZMINTES PONYVÁK
ELISMERT KITÜNÖ MINŐSÉG EN.
KAZAL, GÉP, KOCSI, M. GGYÜJTŐ- ÉS REPCE-PONYVÁK
ZSAKOK Tarpulin, Rovátkás Drill, Vászón-kender varrással és varrás nélkül.
LEGOLCSOB B MEGBILÁATO BEVÁSÁRLÁSI FOPRÁSE
VIZMINTES SÁTRAK, ESŐKÖPENYEK, VIHARGALLEROK

KÜHNE E.

Hazánk legrégibb mezőgazdasági gépgyára

= MOSONBAN. =

ALAKULT 1856-ban.

Főraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

1333

Elsőrendű anyagból elismert gondos kivitelben szállit:

Hírneves „**MOSONI DRILL**“ tolókerékes szab. sorvetőgépeket.

— **SACK**-rendszerű aczelekéket —

— egy- és kétvasú ekéket, hengereket, boronákat dus választékban. —

GABONATISZTÍTÓ- és SZELELŐROSTÁKAT,

„Konkolyválasztó gépeket,“

Rapid-darálókat, szecska- és répvágókat különféle nagyságban.

— **Takarmánykamra-berendezéseket.** —

Szőlőzúzókat 27 és 37 ctméter széles hengerekkel. . . . .

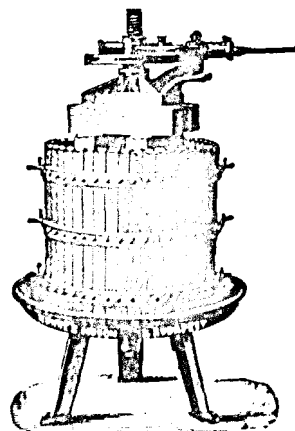
Uj centrifugális bogyzógépeket

Javított Mabillo-rendszerű

BORSAJTÓKAT

— 6 nagyságban stb. —

Részletes árjegyzék készséggel küldetlk.

GANZ és TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvénytársaság

● LEOBESDORF. ● BUDAPEST. ● RATIBOR. ●

Városi üzlet: BUDAPEST, Ferencziek-tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiórlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat, zsákfelvonókat, detachurók- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve. 1017

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ ERDELYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgönczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági gépek, talajművelő eszközök és szükségleti cikkek, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsíradékok, kocsikenőcs, hajtósziljak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által ólomzárolt legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répamagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kítő lenmagot, bal-tacint, székely tengerit, hanna árpát, duppani zabot és egy nagyon bőven termő svéd zabkülönlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borjú, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

100—200 mm. legprimább
minőségű **vetőmagbúza**
eladó nagyban és kicsinyben.

Czim: K. Boér Olivér

Hidvég, u. p. Brassó-Földvár.

Kívánatra mintát és árajánlatot küldök.

1363

Megjelent! Megjelent!

Az egész continensen nagy sensációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairle Ben-Aiad** hercegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „A török nő élete a társaságban és a háremben” címen.

A szép hercegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy úgy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törlések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20—1.30 kor. ellenében franco expediálom.

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

1251

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Jroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
Jehenezetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Évi gyártás kb. 80,000 Alfa separator.

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

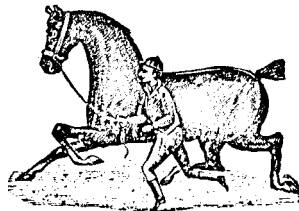
1018.

Páris 1900. világkiállítás: „GRAND PRIX.”

KWIZDA-féle restitutions fluid

cs. és kir. szab. mosóvíz
lovak részére.

— Egy üveg K. 2-80. —

40 év óta az udvari istállóban a katonai és polgári nagyobb istállóban használatban, nagyobb megerősítés előtt és után erősítőül, inak merevése ellen stb. s a trainingnél nagyobb munkára képesíti a lovat.

KWIZDA szabadalma.

Pneumatic. bokavédő szallagléppárnával.

Bokavédő szalagok

GUMMIBÓL szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 nagyságban állittatik elő és pedig a bal és jobb lábára.

A bokára, a—b-ig mérve, melynek körülete
20—22 cm. megfelel az 1. sz. | 24—27 cm. megfelel a 3. sz.
22—24 cm. * 2. sz. | 27—30 cm. * a 4. sz.

A szabad. bokavédők árai:

Szürke színben dronként | Fekete, barna v. fehér szín.
1. sz. K. 5-50. 2. sz. K. 5-90. | 1. sz. K. 5-90 2. sz. K. 6-40.
3. sz. K. 6-40. 4. sz. K. 7-30. | 3. sz. K. 6-80. 4. sz. K. 7-70.

Főraktár: 1291. I.

Kwizda János Ferencz cs. és kir. osztr., magy. kir. román
kir., és bolgár fejedelmi udv. szállító
kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bei WIEN.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MÉGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Hogyan szerezzünk takarmányt télire? Gróf Teleki Árvéd.	449
Kühn tanár tanácsa az ideai takarmányozásra.	450
A kisült lóherések pótlása. Foitik Tivadar.	452
Tárca:	
A lótenyésztés Japánban. R. H.	450
Kisebb szakközlemények:	
Az ember és a szarvasmarha gümőkórjának azonossága. — Milyen legyen az angol húsertés?	452
Háztartás:	
Petrezselyem téli használatra.	453
Könyvismertetés:	
„Mezőgazdaságtan” írta Szecsey István; „A mezőgazdasági szeszgyárak jövedelmezősége, berendezése, üzeme, gyümölcspálinkafőzés”, írta dr. Baintner Ferenc.	453
Kormányintézkedések:	453
Egyleti élet:	
Az Erdélyrészi Gazdasági Egyesület választmányi ülése.	454
Vagyes közlemények:	
A dicsőszentmártoni gépkiállítás programja.	454
Műrdekések:	

Ajánlok:

őszi borsót,
őszi bükkönyt,
szöszös bükkönyt,
muharmagot,
tarlórépamagot,
esibehurt,
paprikakölest,
pohánkát,
mustármagot,

Veszek:

gazdasági magvakat
MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN, VII. ROTTENBILLER-U. 33.

Hogyan szerezzünk takarmányt télire?

Írta: Gróf Teleki Árvéd.

Ajánlották, hogy vessünk póttakarmányokat a feltört tarlóba, tette is, a ki fel tudta törni a tarlót, de hiába dobta el magától a legtöbb esetben a magot, mert ki sem kelt, vagy ahol kikelt, ott aztán néhány nap múlva földestől meg is száradt.

Ami meg nem csírázott, az a mostani nagy esőzéstől ki kel ugyan, de ritkán és elegendő ideje alig lesz, hogy tél előtt jó kaszálást adhasson, különösen áll ez a csalamádé, köles, muhar növényekre, a melyeket leginkább vetett nyáron a gazda s a melyek több meleget kívánnak, mint a mennyire ezután kilátásunk van. Ami őszi borsó, őszi bükköny, szöszös bükköny rozsszal, őszi árpával még augusztusban elvetve volt, abból még ez évben kaszálhatunk, sőt a mit fenti növényekből s bitorheréből és nyúlzapukából szeptember első felében elvethetünk, ezekből a tavaszi első meleg napok után mindjárt remélhetünk némi termést — a valódi s legnagyobb takarmányinség pedig éppen a jövő tengerivetés idejére várható — tehát éppen idejében lesz, ha akkor valami új termésű takarmányhoz juthatnak marháink. Legelőink is javultak most a sok esőtől — csak korai fagy ne rontaná le ennek az eredményét! De már valami nagy, télire eltehető takarmánykészletet előállítását a jelenlegi nagy esőktől sem várhatjuk.

Mit etetünk hát télen a hiányzó széna pótlásául?

Az erdő lombját.

Most, amíg még a fagy le nem perzseli a leveleket, siessünk lombkévét csinálni, mert azután már csak félértékű takarmányt lehetne a lombból nyerni és munkahiány is állana be, mert a tengeriszedés — bármi csekély is legyen ezidei eredménye, — elszórákoztatja a népet, úgy, hogy a kellő lombkéve mennyiséget be nem gyűjthetnők.

Pedig ez az a takarmány, a melynek segítségével a franciák az 1893. évi, még a mostani magyar szárazságnál is ádázabb viszonyok közt, óriási állatállományukat, minden elfecsérlés nélkül teljes számban kitelelték. Nálunk is használta a nép ezt a takar-

mányt már emberemlékezet óta, úgy, hogy a juh- és kecskepásztor a havasalji legelőkön kora tavasszal, mikor még a fű meg nem nőtt és késő ősszel vagy télen, mikor már a legelő elfogyott, sorra döntögeti a sűrű rüggel ellátott fákat s az éhes apró állatok nemcsak az ágvégeket, de a vastagabb ágak kergét is lerágnak. Persze csak ott, a hol ezt nekik eltűrik. Az erdei legelőkre csapott juh és marha nyáron is kapkod le egy néhány levelet az erdei fiatal fákról, különösen az évi vágás sarjairól.

Alkotmányosabb úton is szerez a nép magának lombtakarmányt szárítva télire, úgy, hogy az erdőbirtokostól olyan feltétellel veszi meg az erdő gyapját, hogy már augusztus-szeptemberben levághassa és a fát levelestől viszi haza azonnal. De ez is leginkább csak a juhok részére történő gondoskodás, minnek az a magyarázata, hogy az apróbb jószág, mely különben is szoktatva van az erdők közötti legeléshez, könnyebben bebujik az udvarra ledobott fa leveles végei közé és kevesebb prédálással képes leszedegetni a levelet, sőt az ágak kergét is, mint a szarvasmarha.

A mi nálunk szokatlan, a fölött vállalt vonnak vagy nevetnek, de nehezen csinálják meg, ha annyira a körmükre is égett a gyertya, mint mostan.

A dolog nem népszerű, de szükséges, mert mással nem pótolható, ezért hiszem, hogy lesznek akik hasznát vehetik eddigi ezirányú tanulmányaimnak és tapasztalataimnak, mert hiszen hál' Istennek erdő még sokfelé van erdélyi részeinkben és pedig ma már több a sarj — mint a szálas erdő és éppen a sarjerdő az, a melyre most szükségünk van. Ennek dúsabb, üdőbb, hozzáférhetőbb a lombja.

Az elmélet azt mondja, hogy a lombkéve leveles része egyenértékű a közepes szénával. A kéve ágas része (50 cm.-nél nem hosszabb galyak) pedig a zabszalmával egyenlő értékű. 1893-ban Franciaországban a lovak ezreit és a tehenek százezreit telelték ki lombkévén úgy, hogy ezen takarmány képezte a napi adag felét vagy harmadát. Ez pedig sokat jelent, mert hisz olyan gazda talán egy sincs, a kinek absolute semmi takarmánya ne lenne, valamicske széna, szalma, polyva, tengeriszár sőt sokhelyt takarmányrépa, cukorrépafej és

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 31. szám.

Gabona osztály.
Erőtakarmány osztály.
Tenyészállat osztály.

Vetőmagosztály.
Gazdasági anyag osztály.
Borgazdasági osztály.

Gép-osztály.
Biztosítási osztály.
Díjszabási osztály.

Alapító: 520,000 korona. Tartalék: 210,000 korona. Forgalmi vissztérítési alap: 80,000 korona. Tagok száma: 996.

Prospectust ingyen és bérmentve küldünk!

1006

Az 1904. évi
Születi és borgazdasági
— árjegyzékünk —
megjelent és kívánatra bérmentve
és ingyen küldjük.
MAGYAR MEZŐGAZDÁK
SZÖVETKEZETE
Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

levél, stb. és erőtakarományfélék csak akadnak úgy, hogy nem is arról van szó, hogy tisztán az erdőből tartjuk el marháinkat, hanem a hiányzó $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ rész takarmányt helyettesítsük a lombkévével, annál is inkább hogy ha van is bőven pénzünk, akkor sem vehetünk jó szénát, egyszerűen azért, mert nincs. Engem kínáltak 100 kg-ként 12 koronás szénával, mely értéktelen parlagokról való kaparék és iszapolt réti szénából állott. Láttam azt a szénát, mit egy erdélyrészi egyet nagyban szállított nagy távolságról, ennek vagonja itt egyezer koronába került és a tagok panaszozzák, hogy esőverte, vízjárta, olyan füvekből áll s olyan szaga van, hogy a marha nem eszi. A lombkévéhez azonban hozzá nyúl frissen is, szárazon is a marha, hát még télen, mikor időnk lesz a levelektől nagyjából lerágott kévét megszeccskázni és kellemes szagúvá fülleszteni és ezáltal megpuhítani. Nem is kerül ezen takarmánynak 100 kgja 10 vagy 12 koronába, hanem 100 kiló = 30 kéve à 2 fillér = 60 fillér előállítási költséget okoz. Ennyiért vágják le és kötik össze s rakják keresztbe vagy fáklombjának védelme alá a szakmányosok a lombkévét. Tíz éves fordába osztott tölgy, gertyán, nyár, fűz, mogyoró és bokrokkal benőtt erdőtábláimon úgynevezett áterdőlést végeztek, t. i. levágatok mindent, csak a tölgyből hagyatam meg a legszebb szálakat, holdanként legalább 160 darabot, tehát egyet körülbelül 10 négyzet ölre, annyira egymástól, hogy a szekér éppen eljárhasson közöttük és kiszállithassa most a lombkévét s annak idején a levágott fa vastag részét. Magát a levágást a takarmánykészítés terhére számítani nem lehet, mert állami erdészek állítása szerint ilyen áterdősítés még akkor is kifizeti magát, ha a nyert fa értékét nem is tekint-

jük. De hát miért ne tekintenők, mikor arra minden gazdaságnak szüksége van s ha azon felül vágat le, hát az öbe rakott fát még könnyebben adhatja el, mint a lábon állót s a vágás költséget az eladási árhoz hozzávonhatja. Ezek tehát mindenképp megtérülnek. De még ha ezt a vágási költséget is a marha kellene, hogy teljesen megfizesse, akkor is megbírná, mert

1 hold ad körülbelül 600 kévét = 20 mm. kéveelőállítás 600 hd. à 2 fillér = 12 kor.
favágás holdanként . . . . . = 16 kor.
Összes költség = 28 kor.

1 mm. lombkévére jut 1 kor. 40 fillér, 1 mm. szalmát sem vehetünk ma ezért az érért. Aki teheti, csinálja, mert az idő telik, az őszi derek kezdődnek, melyek a falevelét megsárgítják, akkor pedig már a levél sem ér sokkal többet az ágvégeknél.

Ki a hány holdat levághat, annyi 15—25 métermázsra ilyen váratlanul nyert takarmányra tehet szert s kétszerannyi nagy, vagy négyszerannyi fiatal marhát menthet meg a koplalástól és elértéktelenedéstől.

Kühn tanár tanácsai az idej takarmányozásra.

Dr. Kühn a hallei egyetem világhírű professzora, a kiváló tudós egy minket is legközelebről érdeklő nagy cikket irt erről a most az előtérben álló kérdéstről és ezt a cikket a maga egészében itt közölve fölhívjuk arra gazdáink figyelmét.

A hallei egyetem gazdasági intézetének háziállat tenyésztésében a közelmúltban két kísérlet tétetett — amelyekről később kimerítően referálunk — de amelyeknek főeredményeire tekintettel a közeli téli és tavaszi takarmányidényre, — már most reámutatni óhajtok. Egyben fenyegető és még tovább erősíthető takarmány- és szénahiány eny-

hitésére még néhány további tanácsot is szándékszem a gazdák figyelmébe ajánlani.

A többféle haszoncél végett tartott állatoknak, teteményeiknek módja s nagyságának arányában az adott táplálékban megfelelő mennyiségű tényleg emészthető fehérjét, emészthető zsiradékot és nitrogénmentes asszimilálható kivonatú anyagokat kell kapniok. Ezen, az állatok táplálkozására szükséges anyagok a takarmányművek oly alkotórészeivel együtt található, melyeket az állatgyomra földolgozni nem képes. Ez utóbbiak, mint a kemény ürülék fő alkotóelemei válnak ki, de mindazonáltal az emésztési folyamatra igen jelentékeny hatást gyakorolnak, mert ezek a mechanikai folyamatot elősegítik és ezáltal a táplálék legteljesebb feldolgozását és kihasználását nagy mértékben mozditják elő. Szükséges tehát, hogy takarmány meghatározásnál ne csupán a tulajdonképeni táplálóanyagokat, hanem a takarmány összmenyiségét is, az adag száraz alkotórészeinek tömegét is tekintetbe vegyük és célnak megfelelően alakítsuk. Ezt a takarmányadagok jelenleg szokásos számítási módjának megalakítóit, dr. Lingenthal és dr. Grouwen is teljes mértékben méltányolták. Így például mindkét szerző szerint egy 500 kg. élő súlyú fejőstehén napi adagjában 13.5 kg. szárazanyagot kíván meg. Ujabbban meg éppen annyira mennek, miszerint ajánlják, hogy csak azon esetben válasszuk egyugyanazon 500 kg. élő súlyú fejőstehénél 13.5 kg. száraz takarmánymennyiséget, ha annak napi tejhozama 7.5 litert tesz ki, ha azonban a tehén 12.5 liter tejet ad, úgy naponként 16 kg. száraztakarmány adandó neki. Ha még azt is figyelembe vesszük, úgy a gondosan számító gazdának a tejhozam és az adagok száraz takarmány tartalma közötti viszony ily finom megkülönböztetésénél mindig ki kell számítania a leginkább célravezető összetételt. Ez által azonban teljesen haszontalan munkát végezne, mert ilyen viszony egyáltalában nem áll fenn, mert bizony mindegy a tejelés mértékére vonatkozólag, hogy 500 kg. élő súlyra a szárazanyag mennyiség 16, vagy 13.5, vagy akár 11 kg-ot teszen is ki, ha csak ez utóbbi kis-

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCAJA.

A lótenyésztés Japánban.

Háborúhoz nem csak pénz kell, sok minden szükséges még ahhoz, hogy azt sikerrel lehessen vezetni. Különösen a ló egyik fő kelléke, melyet azonban éppen a háborúban nem mindig, gyakran a legmagasabb árak mellett sem lehet kapni. Ezért ma már a világ összes államai nagy súlyt fektetnek a lótenyésztésre és oda törekednek ezt fejleszteni, hogy háború esetén a szükséges katonai lóanyagot magában az országban lehessen kiegészíteni.

Különösen a most Oroszország és Japán között folyó háborúban nagy jelentősége van a lóbeszerzés kérdésének. Maga Oroszország, melyet sokan tévesen a legtöbb lovat termelő országnak tartanak, távolról sem jön ki lóanyagával. Hogyan áll hát Japán e tekintetben?

Egy mindent oly jól megfontoló kormányának, mint a japáni, olyan fontos kérdés iránt, mint a minő a lótenyésztés, minden-

esetre a legnagyobb érdeklődéssel kellett viseltetnie. Azonban a ló nem fejlődik olyan gyorsan mint a gabona meg a rizs. Hogy pedig egy országos lótenyésztést lehessen teremteni, ehhez a legjobb esetben is évtizedek kellenek. Japán pedig nem építhette valami jelentékeny alapra lótenyésztését, mikor azt modern értelemben kezdte fejleszteni.

Pedig már a középkorban kezdték Japánban a ló iránti érdeklődést felkölteni. Az ország nagyjai vetélkedtek a szép lovakérti érdeklődés kimutatásában. Heike és Genji kamarások elkeseredett harcot vívtak nemes állatokért. 1186-ban (Kr. u.) Minamoto Yoritomo lett a katonai főparancsnok, ki annyira tudta a katonai lótenyésztést fejleszteni, hogy százával ajándékozhatta el a fölösleges lovakat. De a Kamahura kormány bukásával, mely után Ashikaga jutott annak élére, minden, és így a lótenyésztés is visszafelé ment. A keleti tartományok, melyekben a legtöbb ló lett tenyésztve, hűbéri tulajdonná lettek átváltoztatva, a harci paripák nagybárra fölöslegessé lettek, miáltal azoknak tenyésztése és nevelése mindig alább szállt, míg végre a méneseik egymásután feloszlattak.

Soká maradt így ez az állapot és midőn III. Napoleon Japánra, az onnan kapott értékes selymekért köszönete jeléül néhány kiváló lovat küldött, egy Páris nevű mén az állatkertben lett kiállítva.

1870-ben kísérelték meg egy új lótenyésztés megalkotását. Mint minden hasonló kísérletnél, itt is igen céltudatosan járt el a kormány és igyekezett a kulturállamok drágán szerzett tapasztalatait a maga hasznára fordítani, azoknak hibáit gondosan kerülve. Abban az időben Amerika lótenyésztése már magas színvonalon állt, miért is a kormány Japán legkiválóbb szakemberei közül kettőt, Kligi Iwayama és Schinosuke birtokosokat a mezei gazdaság és állattenyésztés tanulmányozására oda küldte. Őket követte Mr. Kiyotoka Kusoda (magyarul: gróf Kusoda) a ki több kiváló gazdát és tenyésztőt hozott Amerikából hazájába, hogy ott ismereteik és tapasztalataik alapján mint oktatók működjenek.

Ezután Kami Megurogoban európai mintára egy kísérleti tenyész intézetet rendeztek be. Erre következett az amerikai apamének és amerikai fűmagvak behozatala. Utóbbi természetesen legelőik léterítésére használták,

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

sebb mennyiségekben ugyanannyi assimilálható tápanyag foglaltatik, úgy, hogy a tehén termelési képessége teljes érvényre juthasson. Az, hogy ez így van és a szárazanyag meghatározásánál igen tág keretekben lehet mozognunk és a váltakozó gazdasági viszonyokhoz alkalmazkodhatunk — igen nagy jelentőségű azon eljárásra nézve, melyet a takarmányhiány enyhítésének munkájánál alkalmaznunk kell.

A széna és szalma a takarmányadagok kiszámításánál magas szárazanyag tartalmuknál fogva rendszerint igen jelentékeny részt tesznek ki. Hiszen rendes viszonyok között az állattartásnak az a feladata, hogy a gazdaság nagy teriméjű termelvényeit nemesebb és távolabbi szállítást megérdemlő állati termékeké változtassa át. De ha — miként a jelen évben — kevés szalma és még kevesebb szénatermésünk van, igen hasznos lesz tudni azt, hogy még sokkal kevesebb szénával és szalmával, tehát kisebb szárazanyag-mennyiséggel is ki lehet jönni, és pedig a termelés minden kevesbedése és az állatok egészségének károsodása nélkül. Ezt állapította meg az egyik fent említett kísérlet. A kísérlet úgy vitetett keresztül, hogy több fejőstehénél az eddigi közép takarmány mennyiség 500 kg. élősúlyra számítva 16 kg.-ra fölemeltetett, míg másoknál 11 kg.-ra leszállított; az átmenet természetesen fokozatosan vitetett keresztül, mert *Haubner* egészségügyi munkájában nagyon ajánlja, hogy a takarmány mennyiség emelkedő változtatásánál ily módon járjunk el, biztosítván, hogy ezáltal az emésztési folyamat a legkevésbé sem lesz hátráltatva. Ennek megfelelően a kísérleti állatoknál a takarmány mennyiség fokozatosan 16 kg.-ról 11 kg.-ra kevesbítettet, másrészt pedig 11 kg.-ról 16 kg.-ra emeltetett. Ezáltal az állatok állapotában a legkisebb rendellenesség sem állott be s a tejkiválasztás sem mutatott semmi hanyatlást. Előre számítottam azonban arra, hogy a hirtelen átmenet a takarmány mennyiségek ily szélsőséges különbözeténél nem fog kellemetlen hatás nélkül maradni és éppen azért kívánatosnak tartottam megállapítani, hogy minő alak-

ban fog e hatás jelentkezni. Az állatok állatorvosi ellenőrzése azelőtt is rendszeresen megtartott; a most megejtett kísérletnél azonban, t. i. naponkénti 15 kg.-ról 11 kg.-ra, illetve 11 kg.-ról 16 kg. szárazanyagra való hirtelen átmenetnél a vizsgálatnak rövidebb időközökben való megejtése vált szükségessé; de minden várakozás ellenére az állatok állapotában épp oly kevésbé állott be zavar, mint a miként nem látszott hátrányos hatás a tejtermelés tekintetében. Ezen egy kísérletből még nem következtethetünk egy ily jelentékeny tekintélyvel szemben annak kimondása, hogy egy ily nagyarányú hirtelen átmenet teljesen veszély nélküli, de ezen kísérlet eredményéből azt megállapíthatjuk, hogy az átmenet rendes körülmények között nem igényel igen bosszas időt. *Haubner* nem határozta meg közelebbről az átmeneti idő tartamát, én magam ajánlottam korábban, hogy „igen nagy különbözetnél az átmeneti időt 6—8 hétre szabjuk, míg kevésbé jelentékeny különbözetnél 3—4 hét is elegendő.” A fenti kísérleti eredmények szerint ezen átmeneti idő $\frac{1}{3}$ a bőven elegendő arra nézve, hogy az esetleges egészségi zavarokat feltétlen biztossággal elkerüljük. Legelőnyösebb mindig a lehetőleg egyenletes takarmányozás; tehát tanácsos mindjárt a kapásnövények behordása után a téli takarmányozás előírányzatát megállapítani, hogy a rendelkezésünkre álló takarmányanyagok alapján megállapíthassuk, 500 kg. élősúlyra mennyi szárazanyagot nyújthatunk naponként az egész téli takarmányozási időnek lefolyása alatt.

A jelen évben van ennek különösen nagy jelentősége, mert bár az őszi szalmatermés eléggé megnyugtatóan ütött ki, (Persze ez nálunk nem áll. — Szerk.) de bizony a tavaszi gabonaszalmatermés némely vidéken sok kívánni valót hagy hátra. Lóhere és lucerna-termés igen csekély és bár a rétitakarmány részben némileg kielégítő (Németországban. — Szerk.) és kiváló minőségű is, mégis a sarjűtermés igen silány. Minthogy a kapásnövények is kevésbé kedvező kilátást nyújtanak és a tarlóba bevetett őszi takarmány is kevés eredményt nyújt — a közeledő tél szükségleteinek számításánál igen sok helyen a szárazanyag

mennyiségét a lehető legkisebb mennyiségben kell fölvennünk az előírányzatba. *Henneberg* és *Stohmann* kifejtett s pihenő ökrökkel megejtett kísérleteknél úgy találták, hogy 500 kg. élősúlyra, mint legkisebb mérték a napi adagban 7-35 kg. szárazanyag mennyiség elegendő arra, hogy az állatok ugyanazon élősúlyban és normális állapotban maradjanak. Ily kevés szárazanyag mennyiségénél azonban igen nagy jelentősége van annak, hogy a kérődzési folyamat rendes fenntartására a napi adag legalább is 4 kg. tömegtakarmányt (széna, szalma) foglaljon magában; jobb azonban, ha 5 kg. is adható, de végső szükségben 500 kg. élősúlyra naponként 3 kg. is elegendő. Emellett azonban figyelni kell arra, hogy ily kevés tömegtakarmány nyújtásánál a szénánál keményebb szalma a szénával teljesen egyenértékűnek tekintendő, sőt többre is becsülendő, ha csak az adag a termelési célnak megfelelő mennyiségű asszimilálható tápanyagot tartalmaz a hozzáadott értakarmány által. Éppen ezért tanácsos, hogy takarmányhiány idejében jó és meg nem romlott szalmát legkevésbé se használjuk almozásra s hogy az őszi szalmát is takarmányozásra, illetve szecska előállítására fordítsuk. Emellett még ügyelni kell arra is, hogy kifejlett állatok — az adagok egyébként kielégítő összeállításánál — a szénát egész télen át nélkülözhetik, míg fiatal állatnál nem szabad a szénát teljesen megvonni s minthogy a lóállományt is tekintetbe kell venni, bizony sok esetben a közeli téli takarmányozási idő alatt a felnőtt marhák s juhok összes tömegtakarmány szükségletét kizárólag szalmával leszünk kénytelenek kielégíteni. És éppen ezen okból a szalmának célszerű hova fordítása már most is legfontosabb ellenőrzésünk tárgyát kell hogy képezze.

A nyerstakarmány kevesbedésével az adag tápanyagtartalma a megfelelő arányban kisebb lesz — megfelelő kiegészítést igényel. Burgonya s répa által ez valószínűleg csak igen mérsékelt mértékben lesz elérhető. Tehát szükséges, hogy kellő időben beszerzett *erő-takarmánnyal* létesítsünk pótlékokat. Ha a különböző kereskedelmi takarmányanyagok árait az én általam kifejtett és közölt s azok

mert hamar átlátták, hogy anélkül háborúra alkalmas lovat nevelni nem lehet. 1875-ben Tokkeben, (Shinosa kerület) felállítottak egy ménest, az ebben ellett és nevelt lovakat pedig az országban keresztezésekhez használták fel, mely keresztezéseket külön előírás szerint kellett végrehajtani. Ezt a ménest 1876-ban a Shinosa juhtenyésztő teleppel a „Shinosa ménese” egyesítették. Ezután évről évre vittek be amerikai, magyar, percheron, angol, arabs, algieri és még sok más fajtájú tenyészlóvat. Az ezekkel való keresztezéseknek eredménye az egyes vidékek viszonyai szerint igen különbözők voltak. Az amerikai hálás és tanyai lovak Ikita Ken kerületben igen kitűnő csikókat ellettek és neveltek, míg Miyagi Lenben puhák és gyöngék lettek Algeriai ménék után Kagoshimában és Ikita Kenben jó eredményeket értek el, míg Tomori Kenben ép az ellenkező mutatkozott. De hát a legtöbb vidéken még hiányzott a kellő tenyésztélem is. Hogy a keresztezésre melyik ló a legalkalmasabb, azt még ma se tudják, ujabban a kelet-poroszt kezdik importálni.

Az általános érdeklődés felkeltésére, a tenyésztés emelésére és az idevágó kérdések megoldására a kormány egy lótenyésztő bizottságot küldött ki, de ez csak 1895.- tehát nyolc-évi fennállás és működés után talált a szakülések tagjainálannyi értelemre és belátásra,

hogy az eredményes működéshez szükséges pénzt is, egyelőre 12600 yent, a bizottságnak rendelkezésére bocsássák.

A China és Japán közti háború kitörésénél, de főleg ennek befejezése után (ez a háború 40000 drb. lovát követelte Japánnak) a bizottság működését, a kényszerítő szükségesség felismerése, nagyban elősegítette. E háborúba az ország alig tudott harcképes lóanyagot állítani és a China ellen intézett nemzetközi expedíció résztvevői megbotránkozással beszéltek a japáni lovokról. A hadjárat egy hadosztályának 11000 lóva közül 3600 darab öt éven alól, 3000 pedig tizenöt éven felül volt, mindannyi rossz kondícióban és igen kicsiny.

Mindenekelőtt tehát a méneseket vették alapos kezelés alá és ma a következők léteznek:

1. Schichinoho Mura, 2. Kamikita Gem, 3. Jomori Ken, 4. Kynsha ménes Makisem Murában, 5. Kuwabara Gun és 6. Kagoshima Ken.

Van azután három ménetelep, az ottani ügynevezett ménentanya, melynek alosztályai vannak, ahol a ménék faj, képesség és aszerint állanak, a hogyan annak a vidéknek leginkább megfelelnek.

Igy vannak ezek a telepek:

A telep neve	Az osztály helyiségei
1. Iwate.	Takisawa Mura. Minami Iwate Gun. Iwate Ken.
2. Kunamoto	Kawa Mura. Kuma Gun. Kunamoto Ken.
3. Milyagi.	Osaki Mura. Jamalsukari Gun. Miyagi Ken.

Tokióban van egy lovagló iskola, melyet az 1894-ben elhalt Hanashima százados alapított. Mivel ő kiképzését Franciaországban nyerte, egészen francia minta szerint foly benne a tanítás és a munka.

Különleges az istállók építési módja, melynél főleg az éghajlatra kellett tekintettel lenni.

Az állatok négy sorban állanak, ezekből kettő a közepén, egymással szemben, deszka fallal elválasztva. A földel nem egy darabból, hanem két részből áll, melyek közül az egyik a másik fölött kinyulik, úgy, hogy a levegő állandóan szabadon járhat, de az eső be nem hatolhat.

Szerencsés az az ország, melynek jól szervezett remonda tenyésztése van, és ezt fenn tudja tartani, annak célszerű fejlesztéséhez érte. Erre a célra, az országnak nem szabad a befektetésektől visszariadnia.

R. H.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékeltők és finom angol és francia zsebkendők.
Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
Flu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Matrac, paplan, pokróté, valamint mindenféle ágyhuzat szakszzerűen készítve, olcsó árban található.
Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.
Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

gazdasági értékén alapuló számítási művelet* szerint vizsgáljuk, azon eredményre jutunk, hogy a fehérjedús olajpogácsának piaci ára az én rendszerem szerint számított gazdasági értékkel inkább megegyezik, mint az oly kereskedelmi takarmányanyagok, melyek viszonylagosan sok szénhidrátot tartalmaznak. Legfeltűnőbbben mutatkozik ez a szárított répaszeletnél, melyet gazdasági értékéhez képest túl magas árban kell fizetnünk. Belátható ebből, hogy mennyire tanácsos a takarmányadagok megállapításánál és a beszerzendő erőtakarmányok kiszámításánál a fehérjeszükséglet fedezése végett figyelembe venni az olcsó olajpogácsát s azután megállapítani, hogy még mi hiányzik nitrogénmentes alkotrészekből. Ezen táplálóanyagokban gazdag takarmányanyagok mellett a jelen árviszonyok mellett még különösen a *répamelassra* is figyelniünk kell: csak fiatal állatoknál kell ettől — a gazdagabb sőtartalom miatt — eltekinteni és itt a korpa előnyben részesítendő.

(Vége következik.)

A kisült lóherések pótlása.

Az ideai szárazság sok lóherést annyira megrontott, hogy gondoskodni kell az ez által származó takarmányvesztésért más úton pótolni. A károsodott lóherések közt azonban olyanok is vannak, melyek ilyen minőségükben tovább már egyáltalában nem lesznek jövedelmezők, úgy, hogy a lóherés valamely másik takarmánynövény részére szabaddá válik. Mind ezen esetekben elsősorban széna- és kevésbé zöldtakarmánynerésről van szó; a legjobb lesz tehát, ha az őszi vetéstől már eltekintünk és tavasszal vetjük el a régi, bevált búkköny és zab-keveréket. Az ebből származó széna, ha fejlődése jó volt, tápláló érték dolgában ott van, ahol a hereszéna és mindenféle állat által jóízűen fogyasztatik el. Sokszor hallani ugyan szélteben-hosszában, hogy ez a széna drága, de ez csak olyan szálló mondás, mely nem indokolt.

A sokat ajánlott őszi keverékek a széna-nyerés szempontjából nagyrészt alkalmatlanok. Csak zöldtakarmányozást illetőleg jöhetnek figyelembe, és még itt sem valami kiválóak, mert a keverékül használt növények fejlődése nagyon is egyenlőtlen. A rozsról nézve például mindig az a veszély forog föl, hogy megvénnél és kemény lesz. A legkevésbé jónak tartom a rozsból és az annyira dicsőített szőszbúkkönyből (vicia villosa) álló keveréket. Ez még jóval drágább is, mint a tavaszi búkkönyös keverékek. A szőszös búkköny meddő, csaknem terméketlen talajokon jó lehet, de jobb talajnemekről száműzendő. Azok a csodák, melyeket a szőszös búkköny rossz talajokon tényleg el tud érní, egyáltalában nem fognak jelentkezni a jó földeken. De pláne sokan és tekintélyes »szakférjak« ajánlják, hogy a szőszös búkkönyt a rozssal keverve termeljék. Nos, ez a két növény úgy illik egymáshoz, mint tehénre a ... Mert míg a rozs vidékek szerint már április, vagy május végén vágható, addig a szőszös búkkönyből ez időben még csak gyatra száracskák vannak meg: főfejlődési és vágási időszaka ennek a virágzás ideje, — június hónapban. De ekkor a rozs már métermagasságú, elfásult, zöldtakarmányozásra alig alkalmas. Az állat ezt a takarmányt már nem szereti s a rozs egyenesen a trágyadombra vándorol. Meg aztán: ez a keverék nem annyira szénát, mint inkább szalmát szol-

gáltat és még besavanyításra sem igen alkalmas. Nem ujság ez, amit mondok. Minden évben látható a faskó; de azért vigan vetik tovább a gazdák, a divat, a reklám, a dicsőségek hatalmának súlya alatt.

Ha már a szőszös búkkönyhöz ragaszkodunk, akkor — nézetem szerint — ehhez sokkal inkább búzát keverjünk, mert ennek fejlődése legalább valamennyire megegyezik amazéval. De — újra mondom — a szőszös búkkönyt jó földről ki kell zárni, úgy a takarmány, mint a magnyerés szempontjából. Folytonosan virágzik ez és oly hatalmasan fejlődik, hogy előbb a hozzákevert rozst semmisíti meg, aztán a saját nedveinek bőségében fül és rothad meg. És dacára a virágtengernek, melyben ez a vicia pompázik, magtermése nagyon silány, tehát magtermelésre nem alkalmas. Silány talajokban azonban, ahol más nem igen terem, ott a szőszös búkköny a fejlődéséhez szükséges határok közt marad és nem fajul el. Roppant nagy gyökérszervezetével még olyan talajokban is elég táplálékot képes magának szerezni, ahol más növények éhen pusztulnának el. Ezek becses tulajdonságok, de csak a rossz talajoknál, míg jó kulturállapotban levőknél a sok dicsőhimnusz dacára sem lenne szabad használni.

A szőszös búkkönyvel valamivel jobb a rozsnak őszi búkkönyvel, vagy őszi borsóval való keveréke. De itt is meg van az a veszély, hogy a rozs megvénnél, mert ezek a hüvelyesek is lassabban fejlődnek, mint a rozs és az ő kedvükért aztán később kaszálnak, ami által a takarmány értékéből veszt. Aki korai zöld takarmányhoz akar jutni, az legjobban teszi, ha kora ősszel jókarban levő és trágyázott földbe rozst vet, amikor is a rozsnövény még jól meglombosodhatik. Mihelyt a rozs 20—25 cm. magas, de mindenesetre inkább előbb, mind később el kell kezdeni kaszálását, mert a jószág csak zsenge állapotában szereti és ez időben kitűnő tejelőtakarmány. Ha már elvénült a rozs, akkor jobb takarmányozását abbahagyni és magncak hagyni. Hiszen ilyenkor már ugy is van lucerna. A lekaszált részen a rozstakarmányföldnek aztán még más takarmánynövény, vagy más növény, mint tengeri, burgonya, stb. is következhetik ugyanazon évben.

Az őszi keverék közül megemlítem még a rozs és repce keveréket, mely még korábbi zöldtakarmányt ad és némely tejgazdaságban nagyon kedvelt. Ugyanezt a célt szolgálja az őszi árpa és repce keveréke, vagy tisztán az őszi árpa trágyázott talajban; csak arra kell ügyelni, hogy ezen őszi keverékeknél tavasszal korán kezdjünk a kaszáláshoz. Ez okból a téli keverékek magas fekvésű és zord éghajlatú vidékeken nem valók, mert itt mindig későn fejlődnek, a beálló meleggel aztán rohamosan kell az elmulasztott helyre pótolni s a következmény az lesz, hogy az őszi keverékek a lucernával egyszerre kerülnek vágásra és így az ilyen vidékeken a tulajdonképpeni cél, a korai zöldtakarmánynerése nem lesz elérhető.

Az őszi keverékek, valamint a tiszta rozsnak, vagy őszi árpának takarmányul vetése csak a zöldtakarmányozás szempontjából jöhet tekintetbe, ha szénát akarunk szerezni, akkor megint csak a régen bevált tavaszi keverékekhez kell fordulnunk.

Alkalmas enyhe talajon ősszel biborherét is lehetne tisztán vetni, a mely némely viszonyok közt jól bevált, nehéz talajokon azonban gyakran csütörtököt mondott.

Gyakran hallottam azt a kérdést fölvetni, hogy nem lenne-e tanácsos az őszi keveréket, ugarba vetni. Ennél az jön tekintetbe, hogy ugart csak ott tartanak, ahol arra szükség van, tehát a hol a talaj vagy annyira ki van zsarolva

vagy olyan rossz fizikai állapotban van, hogy az ugar által lesz megint a kulturára alkalmas. Ez esetben önként következik, hogy a keveréket az ugarba vetni nem szabad, mert nemcsak nem érnék el az ugar célját, de a takarmányhozamban sem lenne köszönet. Ha pedig jó erőben és állapotban van a föld, akkor a keveréket bátran vethetjük belé, de akkor ne nevezük azt ugarnak, hanem takarmányforgónak. Nincs semmi értelme azt mondani: »Ugarba vettem a takarmánykeveréket«. Mert a ki ezt teszi, az nem hagyott ugart. Ha a fogalmakat így tisztáznák, akkor nézeteltérést lehetne kiegyenlíteni, nevezetesen sokkal helyesebben itélnének abban, hogy egy adott gazdaságban az ugar helyén való-e, vagy nem.

Foittk Tivadar.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Az ember és a szarvasmarha gümőkórjának azonossága.

Eduárd angol király rendeletére mindjárt az emlékezetes londoni gümőkór kongresszus után összeült egy bizottság, melynek az volt a feladata, hogy az emberi és az állati gümőkór közt levő okozati összefüggést vizsgálata tárgyává tegye. Ez a bizottság működését befejezte és most az összes tagok által aláírt előleges jelentést tesz közzé, mely a *Koch és Schütz* által hirdetett tanokat *nem igazolja*.

A végzett kísérleteknél több, mint 20 különböző emberi anyagból (gümőkóros betegek váladékából, tüdőgümőkórosok beteg tüdőrészeiből, elsődleges altesti gümőkór nyirkmirigyéből, gümőkóros hörgymirigyekből és gümőkóros izületekből) vett bacillustörzset használtak. Ezek közül az emberi eredetű törzsekből *hét*, a szarvasmarhák testébe bevive akutgümőkört idézett, elő és kiterjedt elváltozást okozott különböző szervekben, mint a tüdőben, lépben, májban, nyirkmirigyekben stb. A szarvasmarhák némelyikénél a betegség elég súlyos jellegű volt. A többi bacillustörzs a velük fertőzött szarvasmarháknál kevésbé kiterjedt gümőkóros betegedést idézett elő, vagy arra a helyre szorított ez csak ahova a tuberkulotikus anyag bevezettetett, (ez volt két esetben észlelhető) vagy pedig a nyirkmirigyek hosszában különböző távolságra jutott el, de csak nagyon kevés tuberkulotikus gümőt idézett elő az olyan szervekben, mint a tüdő; vagy a lép. Az utóbb említett törzsekkel fertőzött szarvasmarhák gümőkóros anyagának más szarvasmarhákra vagy tengeri malacokra és ezek útján újra szarvasmarhákra való átvitele öt esetben általános, intenzív jellegű szarvasmarhagümőkört idézett elő.

Az emberi eredetű és a szarvasmarhától való gümőkóros anyag által a szarvasmarha testében előidézett megbetegedések gondos összehasonlítása kiderítette, hogy a *betegség-folyamatai* általános, nagy vonásaikban épen úgy, mint finomabb histológiai elváltozásaikban az embernél és a szarvasmarhánál *azonosok*. Egyetlen egy olyan tünet nem volt észlelhető, mely által az egyik a másiktól megkülönböztethető lett volna.

Ezekre a fontos eredményekre való tekintettel kötelességének tartja a bizottság ezen előleges jelentésnek közzétételét. Később a kísérletek részletes közzététele fog következni, a mikor is minden idevonatkozó kérdés, mint a kísérleti állatok hajlamossága, a bacillusok mennyisége, a különböző használt törzsek különleges virulenciája, a kulturák viszonylagos aktivitása, a tuberkulotikus szervek és szövetek elváltozásai stb. meg fognak beszélni.

* Dr. Julius Kühn, Die zweckmässigste Ernährung des Rindviehes. 11 Auflage. 1887.

Szőlők rigolozását gözekeivel

70 80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakko, Czelná, Sárd szőlőhegyeiben.

+ Milyen legyen az angol hűsértés?
A bécsi cs. kir. gazdasági egyesület köröndeletet intézet az alsó ausztriai sertésenyésztőkhez, melyben utal arra, hogy a sertésenyésztők ismételten szövétték azt, hogy a bécsi gazdasági egyesület által Angliából importált tiszta angol fajtájú sertéseknek a korábbi tenyésztésanyagától eltérően hosszabb fejük és sűrűbb szőrözetük van. Fölvilágosításul most a nevezett gazdasági egyesület tudatja a sertésenyésztőkkel, hogy Anglia kitűnő híru mintatenyésztéseiben is már évek óta céltudatosan törekednek arra, hogy hosszúkás fejű és sűrűbb szőrözetű sertéseket állítsanak elő. Az angol sertésenyésztők ezen törekvésének oka az a sok ízben nyert tapasztalat, hogy a túlságosan rövid fejű (úgynevezett mopszlifejú) állatoknál könnyen érthetően a lélegzési folyamat úgy az orrlyukakban, mint a tüdőben meg van nehezítve, miáltal az anyagérése és az állatok fejlődési képessége is hátráltatva van. Az angol tenyésztők által most elérni szándékolt sűrűbb szőrözet pedig kétségtelenül nagyobb védelmet nyújt az időjárás veszélyes szélsőségei ellen, akár nagy melegről, akár nagy hidegről legyen is szó. Ezek azon okok, melyek következtében az angol tenyésztők a rövid fejű formák tenyésztésétől elálltak, úgy hogy a bécsi gazdasági egyesület delegáltjai az ideai bevásárlásuknál a rövidfejű, szőrtelessertést kihalásfélben találták és ezért szintén csak hosszúkás fejű és sűrűbb szőrözetű sertéseket vásároltak. — Figyelmükbe ajánljuk ezt a dolgot tenyésztőinknek.

Háztartás.

+ Petrezselyem téli használatra. Egy növény sem szükségesebb és nélkülözhetlenebb a konyahasználat számára, mint a petrezselyem. A levesek és sok más étel, szinte iztelennek mondhatók petrezselyem nélkül. Míg a föld nincs hóval borítva és nincs keményre fagyva, addig szabadban is tenyészthető, erős télen azonban nagyon sokszor érezhető hiány áll be, ha nem gondoskodunk télire való petrezselyemről. Ezt elkerülendő, ősszel beültetik a gyökereket a pincébe, homokba, ahol nem-sokára friss leveleket hajtának. Ezek bár lágyak és gyöngék, még sincs meg az a zamatok, amely a világosságban termeteknek van. Néhol ezért cserébe ültetnek egy csomó gyökereket es világos, fagymentes helyen tartják. Ez ha kihajtott, zamatos és jó, de csak kis háztartás számára elegendő. Nagyobb szükséglet fedezésére a következő eljárás bizonyult jónak. Vesszünk egy ládát vagy egy hordót tetszés szerinti nagyságban és az oldalán egymástól 20 cm.-nyi távolságban lyukakat furunk. A lyukak olyan nagyok legyenek, hogy rajtuk egy petrezselyem gyökér beférjen. Ezután sovány földet teszünk a hordó vagy láda fenekére 15 cm-nyi magasságban és az első sor lyukaiba egészséges, lehetőleg erős petrezselyem gyökereket dugunk, fejfelé. Erre ismét földet teszünk a második sor lyukig, a lyukakba megint petrezselyem gyökereket dugunk csak úgy, mint az első sorba. Ezt ismétljük addig, míg a hordó tele nem lesz. Az utolsó földfelületet ismét beültetjük gyökerekkel, ha nagyon száraz lenne, megöntözzük egy kicsit.

Az egészet egy világos, fagymentes helyre állítjuk, ahol az oldalakat gyakrabban a világosság felé fordíthatjuk. Mihelyt a növények kizöldülnek, az egész készülék nagyon kedves képet nyújt s a mellett sok éven át használható. Az utolsó földfelületre esetleg metélő hagymát (snittling) ültethetünk petrezselyem helyett. Ugyanezen módszer szerint cikóriasalátát is lehet termesztetni.

Gazdasszony.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvismertetés.

„Mezőgazdaságtan, Növénytermelés, Állattenyésztés”, írta Szecsey István magy. kir. gazdasági tanintézeti tanár. Kolozsvár, 1904. Ezen a címen jelent meg a napokban egy hasznos könyv, melyet szerzője a tanítóképezdek ifjúsága és a kisgazdák használatára szánt. Bizonyos szerénységet látunk ebben megnyilvánulni, mert bátran mondhatjuk, hogy ezt a szakkönyvet minden gazda haszonnal forgathatja: hiszen a mezőgazdálkodás tudományának minden ágát a praktikus gazda szempontjából gyakorlati irányban és irányban tárgyalja. Magában foglalja ez a munka a talajismeretant és a talajművelést, a növénytermelés általános szabályait és a részletes növénytermelést, az általános állattenyésztést és takarmányozást és a ló-, szarvasmarha-, juh- és sertésenyésztést minden faj különleges takarmányozásánál együtt. Azok az előnyök, melyek ezt a könyvet becselessé teszik: tömörsége, mely a legszükségesebbre terjed csak ki és nem nyújtja el témáját fáradságos hosszadalmasságban és az egyik lapjáról sem hiányzó gyakorlati érzék, mely nem az elméletek felsorolásában, hanem a gyakorlat által szentesített szabályok és eljárások könnyen érthető alakban való ösmertetésében keresi föladatát. És ezek nagy előnyök, melyeket a gazdaközönség bizonyára méltányolni fog és melyeket méltányolniok kell majd azoknak is, akik a tanítóképezdek ifjúságának és a kisgazdáknak gazdasági tudásáról hivatottak gondoskodni. A könyv megrendelhető a szerzőnél, Kolozsvárt, (Gazdasági tanintézet) ára 3 korona 20 fillér.

„A mezőgazdasági szeszgyárak jövedelmezősége, berendezése, üzeme. gyümölcs-pálinkafőzés.” Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalatának XLVII. füzeté ez, melynek szerzője dr. Baintner Ferenc, a kolozsvári gazdasági tanintézet tanára. Mióta a mezőgazdasági fejlesztésének egyik fontos tényezőjéül ösmerték el azt, hogy a gazdaságban termelt anyagok lehetőleg ott dolgoztassanak föl legalább az első fokon, azóta a mezőgazdasági szeszgyártás igen nagy jelentőséget nyert nálunk is és mind hangosabbá válik az a jogos kívánság, hogy a szeszgyártás minél nagyobb mértékben biztosítottassék a mezőgazdaságnak, hogy ez által egyrészt jövedelmezősége fokozódjék, másrészt a melléktermékekben az intenzív gazdálkodásának új elemeit kapja meg. Teljes figyelmünkre méltó tehát ez a most megjelent füzet, mely a szeszgyártás következő főbb tudnivalóiról értekezik:

1. a mezőgazdasági szeszgyárak jövedelmezőségéről; 2. a mezőgazdasági szeszgyárak berendezéséről; 3. a szeszgyártás nyersanyagiról és ezeknek értékesítéséről; 4. a szeszgyári segédanyagok (maláta, élesztő) készítéséről; 5. a cefrekészítésről; 6. az erjesztésről; 7. a lepárlásról; 8. a finomításról; 9. a denaturálásról; 10. a mennyiség kiszámításáról és az üzem ellenőrzéséről. Nagyon hasznossá teszi ezen füzetet még az a rész, melyben a *gyümölcsfőzés* leírása foglaltatik. Valóban, szükségét éreztük annak, hogy gazdáink ezekben a dolgokban szakszerű és mégis praktikus útbaigatásokat kapjanak és éppen ezért hisszük, hogy legszelesebb körökben fog ez a könyvecske elterjedni. A füzet ára 1 korona; megrendelés az „Erdélyi Gazdasági Egylet pénztárának” küldendő. —r.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Mérsékelt áru marhasó.

A hivatalos lap augusztus 31-iki számában közölte a mérsékelt áru marhasórol szóló 1897. I. t.-c. módosítása tárgyában hozott és immár szentesített, f. hó 1-én életbelépett új törvényt, a szeptember 2-iki számában pedig megjelent a pénzügyminiszternek e törvényre vonatkozó *végrehajtási szabályrendelete*. Lapunk egyik közelebbi számában e végrehajtási utasításról is közöltünk egyet-mást, de most, hogy a szabályrendelet hiteles szövegében előttünk fekszik, azt kivonatossan a következőkben ismertetjük:

1. §. A marhasó, mint eddig, megőrölt állapotban, $\frac{1}{2}\%$ vasoxid és $\frac{1}{4}\%$ ürmporttal denaturálva és ólompecséttel lezárt zsákokban, később pedig sajtolt darabokban mint nyalósó hozatik forgalomba.

4. §. A kir. sóhivatalok a marhasót csak ólompecséttel elzárt 5, 25 és 50 kilogrammos zsákokban, a nyalósót pedig 5, 10 és 25 kg.-os sajtolt darabokban árusítják. A vevő a zsák árát is megfizeti és a kincstár az üres zsákokat vissza nem váltja. Az arra berendezett sóhivatalok azonban a marhasót vagonrakományokban is árusíthatják.

5. §. A marhasó ára a termelési helyen 6 korona. Ehhez járul a szállítási költség, az örölt marhasónál a zsák ára, a nyalósónál a sajtolási költség.

6. §. A marhasó elárúsításával a bejelentett marhasó-árusok nyílt üzletben szabadon foglalkozhatnak.

8-9. §. A marhasó csak plombázott zsáokban vagy sajtolt egész darabban árusítható. A sós zsákokat fölbontani és azt kimérve árasítani nem szabad. A vevő egyszerre tehát legkevesebb egy zsákkal, vagy egy egész sajtolt darabot vásárolhat.

12. §. Az üzleti helyiségen kívül, ahol marhasót árulnak, »M. kir. marhasó áruda« címfelirat alkalmazandó.

19-20. §. Örölt marhasót úgy a királyi sóhivatalok, valamint a bejelentett marhasó-árusoknak kimérve árusítani csak addig szabad, míg az 5 és 25 kg.-ot tartalmazó zsákok forgalomba nem hozatnak. Ez időpont későbbi rendeletben fog közzététetni. Az eladdig forgalomba hozandó sós zsákok ára: új zsáké 80 fill., használté 26 fill. darabonkint.

„AGRARIA”

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczei mezőgazdasági gépgyárának vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított acél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőnycim: „Agraria” Budapest.

Tiszta acólananyag
s a j á t
hámorainkból.

1238

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajművelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

26. §. Elrendeli, hogy a pénzügyi hatóságok gondot fordítsanak arra, hogy a marhasó-elárntásra ugy az egyes kereskedők, valamint a gazdasági egyesületek és szövetkezetek útján általánossá válják és ezáltal a marhasó-fogyasztás fokozatosan emelkedjék.

Szállítási kedvezmény az Ausztriából behozott takarmányokra. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter augusztus 31-én kelt 60960/III. sz. alatt a magyar államvasutak igazgatóságának elrendelte, hogy az Ausztriából származó takarmánycikkéket ugyanolyan szállítási díjkedvezményben részesüljenek, mint a magyarországi állomásokon feladottak. Ez a rendelet a földmivelési miniszternek azon utasítására történt, hogy a gazdaságra nézve kiváló fontossággal bír, hogy azok az erőtakarmánycikkéket, melyek az országban esetleg már egyáltalán nem kaphatók, ellenben Ausztriából nagyobb mennyiségben és megfelelő árak mellett még beszerezhetők, szintén viteldíjkedvezmény mellett szállíttassanak. Ezen rendelet alapján tehát a díjkedvezmény akkor is alkalmazható, ha a takarmánycikk-küldemények Ausztriában levő vasúti állomásokon kerülnek földadásra. Az igazolási eljárás ezekre a küldeményekre is kötelező, de kivételesen megengedi a miniszter, hogy az Ausztriából származó takarmányküldeményeknél az igazolvány a hazai leadó állomáson való kiszolgáltatás alkalmával mutattassék be s illetve a díjkedvezmény a leadási állomás által a bemutatott igazolvány alapján a küldemény kiszolgáltatása alkalmával vétessék alkalmazásba.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület folyó hó 14-én (szerdán) déli 12 órakor Dicső-Szt.-Mártonban, a vármegyeházban választmányi ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Jelentés az egyesület taglétszámáról.
2. Jelentés az egyesület vagyoni helyzetéről.
3. A gazdatiszti gyakorlati vizsgálat ügyében bejelentés.
4. Javaslat az állásközvetítés szervezése ügyében.
5. Indítványok.
6. Esmecserre a gazdatisztnak a társadalomban való hivatásáról; előadó: Tokaji László, az E. G. E. titkára.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A dicsőszentmártoni — szept. 14. és 15-én tartandó — állat- és gépkiallítás programja:

I. nap.

— Délelőtt. —

1. Megnyitás: d. e. 9 órakor.
2. Jury működése: 9—11-ig.
3. Gépek bemutatása, működésben: 9—12-ig.
4. Ekeverseny: 10 órakor.
5. Lóhercséplőgép-bemutató: 11-kor.
6. Erdélyrészi Gazdatiszti Egylet ig. vál. ülése a vármegyeház üléstermében: 12 órakor.

*

D. u. 1-kor közös ebéd.

*

— Délután. —

1. Gépek bemutatása, működésben.
2. Gépvásár.

II. nap.

— Egész nap. —

Gépek bemutatása működésben és gépvásár.

Vendégek szállásigényüket legkésőbb kedden délig jelentsék be a kiállítást rendező »Kisküküllőmegyei Gazdasági Egylet« titkári hivatalánál, Dicsőszentmárton, vármegyeház.

*

A vasúti utazás legcélszerűbben a következő vonatokkal történhetik:

13-án (kedden) indulás:

1. Kolozsvárról (gyorsv.) reggel 6.11 órakor¹
Érkezés Küküllőszögre 9.04 >
Indulás Küküllőszögről (szv.) 9.10 >
Érkezés Dicsőszentmártonba 10.44 >

vagy:

2. Kolozsvárról (szv.) este 8.54 órakor²
Érkezés Küküllőszögre 1.02 >
Indulás Küküllőszögről (szv.) 3.10 >
Érkezés Dicsőszentmártonba 5.18 >

3. Segesvárról éjjel: gyv. 1.14,³ szv. 11.49 ó. kor⁴
Érk. Kük.-szögre > 2.51, > 2.21 >
Ind. Kük.-szögről 3.10 ó. kor
Érk. D.-Sz.-Mártonba 5.18 >

A visszafelé való utazás minden irányban d. u. 5 órakor történhetik.

Távolabbi vendégek, hogy a 14-én délelőtti programot el ne mulasszák, a három menetrend egyikét vegyék igénybe.

*

— Kik mennek Kolozsvárról a Dicsőszentmártoni kiállításra: (Lapunk zártáig bejelentve):

Az „O. M. G. E.” képviselőjében:

Dr. Szentkirályi Akos, gazd. tanint. ig.

Az „Erd. Gazd. Egylet” képviselőjében:

Egyik alelnök,

Szász István, áll. teny. felügyelő,

Csérer Lajos, tanár,

Barna Balázs, tanár,

Tokaji László, e. g. e. titkár.

Az „Erd. Gazdatiszti Egylet” képviselőjében:

Lészay Ferenc, elnök,

Éber Ernő, titkár.

A „Kolozsvári Gazd. Egylet” képviselőjében:

Irsay József, elnök,

Dr. Nyerges Zsigmond, titkár.

— **A takarmányhiány.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya által kiküldött inség-bizottság kedden délután tartotta Desseffy Aurél gróf elnöklésével alakuló ülését. Elhatározta a bizottság Darányi Ignác dr. javaslatára, hogy nemcsak a takarmány, de az esetleg vidékenként fölmerülő ember-inséggel is foglalkozni fog és egyuttal föl hívja az összes gazdasági egyesületeket, hogy mind a két irányban sürgősen tájékoztassák a középpontot és az inség megszüntetésére is tegyék meg javaslataikat.

Zselénzski Róbert gróf javaslatára elhatározta a bizottság, hogy fölkeri a földmivelésügyi és pénzügyminisztereket, hassanak közre a cukor- és szeszgyáraknál, hogy az idén a szeszgyártásra lefoglalt melaszt a gazdáknak takarmányozásra engedjék át.

Horváth Jenő a szőlőtörkölyre, mint erőtakarmányra hívja föl az inséges bizottság figyelmét, jelezve, hogy Pozsonyban a szőlőtörköly erőtakarmányává való földolgozására maguk a szőlősbirtokosok telepet létesítettek.

A bizottság elhatározta, hogy az összes szőlősbirtokosok figyelmét e körülményre föl hívja. Arra a több oldalról fölmerült kérdésre, hogy hol és mily áron volna tengeri beszerezhető, az inség-bizottság az összes gazdasági egyesületekkel tudatni fogja, hogy a Mezőgazdasági Szesztermelők Országos Egyesülete kebelében létesült Szeszértékesítő Iroda útján laplata-tengeri lesz beszerezhető.

¹ Budapestről indul este 9.15 órakor

² „ „ „ reggel 9.00 „

³ Brassóból „ „ 10.25 „

⁴ „ „ „ 8.13 „

Végül Desseffy Emil gróf indítványára fölkeri a bizottság az elnököt, hogy tudakozódjék a miniszterelnöknél a kormány által szándékolt segítő-akció mértékéről, a legközelebbi ülésen ez irányban már teljes tájékoztatást nyerhessen.

Az E. G. E. et az ülésen Tokaji László titkár képviselte.

— **A komlópiacról.** Angliában a hét elején indult meg a komlószedés, a nürnbergi piacon tippelnek a brittöldi terméseredményre, lustán vásárolnak s a többi kisebb piacok kénytelenek ezt tőrni. A mult hét óta tehát csendesebb a hangulat a piacokon, bár az ügynökök a termőhelyeken némileg nyomott árakon (10—15 márka) vásárolnak a megszorult gazdától. Így Csehországban is! Mult héten 5 koronával esett Saazban az ár, de azért 50 kilóért 250—260 koronát fizettek, Saaz környékén 240—260 koronát; Daubá-ban 88—92—98 koronát minőség szerint; a bajor Wolnzachban 200—210 márkát, Stuttgartban 165—180 márkát, Strassburgban 150—180 márkát. Hozzánk is megérkeztek már külföldi vevők: vannak már Segesvárt, Torontálban s a Bácskában is mintegy 10—12-en összesen. Némely sörgyáraink is kérnek mintát a termelőktől. Nagy vásárlási-kezd nem igen van: várják az angol híreket, szorult kisgazdáknak ígérnek azonban 100 kilónként 300 koronát s a Küküllővölgyén azt a divatot kezdik, hogy átveszik ugyan a termést ígérettel, úgy t. i. hogy fizetni fogják azt az árat, amely átlagos lesz az értékesítés főidejében. Logfőbb ideje, hogy a segesvári komló-szövetkezet akcióba léphetne az ígért komló előlegezési üggyel, mint ezt a Torontál-Lajosfalvi hitelszövetkezet teszi. Segesvárt az első komlóvásár s minta szemlészepetember hó 22-én lesz: nagyon ajánljuk, hogy minden komlótermelő minél előbb küldjön le ca. 1/4 kgr. komlómintát a szövetkezet címére, vignettán jelezvén a mennyiséget, termőhelyet, vasúti állomást, stb. Mult héten már a 3ik piaci jelentést küldötte széjjel a szövetkezet: ezeket bárki is megrendelheti 2 korona előfizetési díjjal! Az idén hazánkban is több helyen léptek fel rovar- és penészbetegségek. Ajánlatos, hogy a száraz komlóinda-maradék a komló lomb feltakarmányozása (szarvasmarha, juh) után mihamarabb elégettessék, a komló sok talajt szintén fel kell ásni, a karókat s oszlopokat pedig tüzlánggal megcsapatni, vagy befesteni 2%-os kékköves-mésztejjel! Legfrissebb hír, hogy a Bácskában némi élénkség állott be, mert egy nap 280 koronát ígértek 100 kilónként, a következő nap egy vevő már 340 koronát kínált. A jövő heti zsidó ünnepek után valószínűleg megindul a vásárlás.

—r—s.

— **Gazdasági gép- és eszközkiállítás Csikszereadában.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és Csikvármegye Gazdasági Egyesülete 1904. Szeptember hó 27-én és 28-án Csikszereadában, az állami földmives iskola birtokán gazdasági gép- és eszközkiállítást rendez. A kiállított gépek és eszközök munkában muttatnak be s működésük, szerkezetük, valamint használatuk módja szakértők által magyaráztatik meg a kiállítás-színhelyen, mi végből szántás, vetés, cséplés, rostálásbák végeztenek. A kiállítandó tárgyak után térdij nem fizettetik. A kiállítás látogatása teljesen ingyenes. A kiállításra jövő idegen látogatók elszállításáról a rendező bizottság gondoskodik, amennyiben ez iránt a megkeresések szeptember 23-ig hozzá intéztenek. A kiállított gépek és eszközök a helyszínén megvásárolhatók.

— **Szőlészeti értekezlet és országos borvásár Szegeden.** A „Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete” 1904 szeptember hó 11-én Szegeden szőlészeti értekezletet és ugyanaz napon megnyitó és szeptember 11—13. tartó országos borvásárt rendez. A szőlészeti értekezlet szeptember 11-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor a szegedi városház közgyűlése termében tartatik meg. Tárgysorozata: 1 Elnöki megnyitó, tartja Bernáth Béla, orsz. képviselő.

MSZOE, alelnöke. 2. Szőlőgazdaságunk napi kérdései, ismerteti dr. Drucker Jenő, a MSZOE igazgatója. 3. A bor mint élvezeti és kereskedelmi cikk, a borfogyasztást gátló okok, előadja Zauner Richárd, szőlőigazgató. 4. Szőlőtelepítés és talajjavítás, tárgyalja Ballai Jenő, a MSZOE titkárja. Az értekezleten mindenki résztvehet, aki a magyar szőlőművelés ügyei iránt érdeklődik. Szeptember hó 11-én (vasárnap) d. u. 1/2 órakor az első országos borvásár megnyitás az ujszegedi „Vigadó” épületében. A borvásár szeptember 13-án d. u. 6 órakor záródik.

— **Az állatösszeírás.** A Bud. Lev. jó forrásból értesül, hogy a földművelésügyi miniszteriumban rövidesen elkészül az állatösszeírás sommázása és földolgozása. Tudvalevő, hogy a tavaszi állatösszeírást Tallián földművelésügyi miniszter új alapokra fektette s ez év tavaszán az egész eljárást újra szabályozta. Ezek az adatok a jószágállomány nemzetgazdasági értékekről, annak fajtak-, kor- és nem-, valamint vidékek szerint való elosztásról tájékoztatnak. Értékes tájékoztatás ez a mostani takarmányszük időben mindenesetre. Csak az a baj, hogy a takarmányhiány következtében már is sok jószág gazdát és helyet cserélt és vágott le; az összeírási adatok tehát inkább történeti, mint tényleges valóságot fognak megállapítani.

— **Uj gyümölcszállító kosarak.** Egy debreceni gyógyszerész ujfajta nádfonatú gyümölcszállító kosarakat talált fel, amelyeket az OMGE., a Kereskedelmi Múzeum és a vasutak képviselőiből alakult bizottság jónak talált. A bizottság véleménye alapján a kereskedelmi miniszter előreláthatólag el fogja rendelni, hogy ezekből a nagyobb gyümölcsforgalmu állomások raktártartsanak. Miután a feltaláló a szabadsalomról lemondott, e kosarak háziiparilag is nagy mennyiségben készíthetők.

— **A „Gazdák Biztosító Szövetkezeté” t** az u. n. biztosítási szaklapok némelyike abból az alkalomból, hogy az ideai tüzesetek nagyon számosak, megint támadásban részesíti. A támadás abból áll, hogy rosszhiszeműleg és rosszindulatúlag azt fogja rá a „Gazdák” üzletére, hogy az ideai súlyos károk válságos helyzetbe sodorják, mert a károk eddig is 300.000.-koronával túlhaladják a szövetkezetnek 1904 év végéig várható tüzbiztosítási díjbevételeit. Ezzel szemben illetékes helyről nyert felvilágosítás alapján kijenthetjük, hogy a fenti állítás a valóságnak sem egészen, sem részben meg nem felel s így ez azért lesz így híresztelve, hogy a „Gazdák” napról-napra növekvő üzletétől a közönséget elriaszszák.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felirható. A hirdetés megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsönök

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50

évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönök földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészeingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfjai adnak véleményt. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4%, és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereséyműkötvények

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOSZVÁRTT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

A Nagyszebeni Földhitelintézet törlesztéses jelzálogkölcsönöket ad

2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő: 1243

A. 1. 10 évi törlesztésre félévenként K. 65.04 f.
2. 20 " " " " K. 41.75 f.
3. 30 " " " " K. 34.79 f.
legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.

B. 1. 15 évi törlesztésre félévenként K. 48.52 f.
2. 25 " " " " K. 36.57 f.
3. 35 " " " " K. 32.05 f.
legkisebb kölcsön 5000 korona.

C. 1. 30 évi törlesztésre félévenként K. 32.92 f.
2. 40 1/2 évi " " " " K. 29.69 f.
3. 50 évi " " " " K. 28.22 f.
legkisebb kölcsön 10.000 korona.

D. 1. 50 évi törlesztésre félévenként K. 26.11 f.
legkisebb kölcsön 30.000 korona.

Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adhatók, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.

Kölcsönfolyamodványok az alulírtokhoz benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készíttünk ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányauğynökség.

Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Özv. báró Bornemisza Andrásné sz. gr. Teleki Polixena örméltóságá Komlód-Oroszfői gazdaságában

eladó 1370

vetőmagvak és sörárpa.

Őszi buza vető . . . . . 12 vagon.
Sz.-Jánosi szép fehér Rozs 2 " "
Őszi borsó tisztított . 25—30 mázsa.
Korai szép fehér Hanna-árpa 2 vagon.

Ugyanott eladó 160 hektóliter 1899., 1900. és 1903-beli különböző specialis faju, **erős, tisztán kezelt**

— BOR. —

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Engi Elek tisztartó

Komlódon.

U. p. Nagy-Nyulas.

Vasuti állomás: Szt.-Mihálytelke.

Rozsdairtó (Antirost) legtartósabb és a rozsdaképrődést tökéletesen meggátoló fekete festék vasneműek stb. részére.

Tüzpáncél (Flammentod) tűz és minden időjárás ellen védő festék, legtükrösebb óvszer faalkatré. szék gyuladása és rothadása ellen 1343. II.

Ajánljuk továbbá

amerikai hengerolaj és szilárd gépszir-különlegességeinket,

utóbbi Tovote- és Stauffer-szelencékhez

KIND és HERGLOTZ

vegyészeti gyár főkja

Budapest, V., Visegrádi-utca 4. szám.

Egy 12—15 lóerejű benzinlokomobil, használt, olyan mint az új; egy hat lóerejű benzinlokomobil, használt, jó karban; egy 4 lóerejű 1 éves benzinlokomobil, cséplőgéppel, olyan akár csak egy új készlet; továbbá egy használt 4 üléses Daimler Viktoria Automobil kedvező feltételek mellett eladó **KORÁNYI VIKTOR** czégnél Budapesten, VII. Dob-u. 73. (1369)

Teletetésre

elvállalok 10—40 drb. 2 éven felüli **szarvasmarhát.**

Hadnagy Gyula földbirtokos Dálnok.

1364

Mótor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a

Köolajfinomító-gyár Részv.-társ.

brassói gyárából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők. Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készíttünk megadatik. 1351.

Fischer és Társa

— Faiskolák —

Nagy-Enyed (Alsó-Fehérmegye.)

Szakszerűen nevelt gyümölcsfáknak tömeges produkálása a legfinomabb és legjobb csemege és kereskedelmi fajokban. Gyümölcsvadonczok, Gleditsziák, Akáczfák, Spárga, Rhabarber, Gömbakác. Szamocza, Ribiszke (vörös szőlő) Egres stb. stb.

Megbízható kiszolgálás. — Olcsó árak.

Szakszerű csomagolás. 1352

Birtokvétele.

Megvételre kerestetik 3—400 katasztrális hold területű tagosított birtok, urasági lakás és gazdasági épületekkel, esetleg felszereléssel együtt, lehetőleg a mezőségen, Kis- vagy Nagy-Küküllővármegyében. — Cím a hiadóhivatalban.

1361

• **Őszi trágyázáshoz** •

Thomassalakliszt

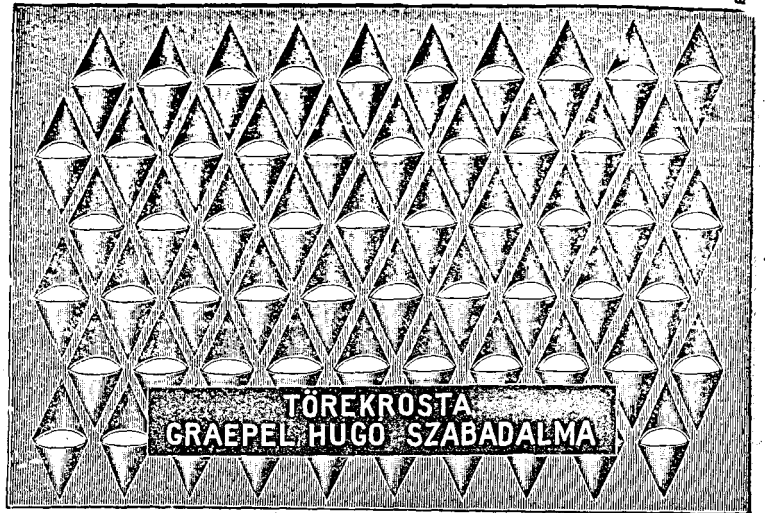
Csillag védjeggyel helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. —

Kivánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál:

KALMÁR VILMOS Budapest, VI., Teréz-körút 3.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin magyarországi vezérképviselője.

1338 Óvakodjunk hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Mindenszák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva

GRAEPEL HUGÓ-féle szabadalmazott törekrosta.

GRAEPEL HUGÓ-féle szab. gabona és lóhere cséplőgépek 2 dobbal. Malomberendezések, Olajmalmok, Konkolyválasztógépek és rostalemezek kaphatók: 1066

Graepel Hugó gép- és rostalemezgyár,

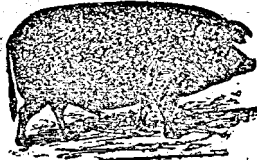
malomépítészet BUDAPEST, V., Váci-út 40—46.

A címre tessék ügyelni!

VALÓ-

di francia különlegesek (óvszerek) csakis F. Bergner-utis legnépszerűbb parisi gyárból legelőnyösebben beszerezhetők
Polyak Sándornál
Budapest, VII. kerület,
Erzsébet-körút 50. sz.
Részletes képes árajegyzék ingyen és bérmentve 1856

1000 drb. sertésnek

4—5 hónapra való bő

Makktermés

(tölgy, bükk vagy cser) kerestetik

kellő árral. Zárt levélbeli ajánlatok:

Buzogány János gazdatiszthez

Kis-Küküllőmegye, Küküllő-

Széplak. 1362

Keresek egy alkalmas gazdatisztet

3000—4000 holdas bérelt birtokomra, olyant, ki már nagyobb gazdaságban alkalmazva volt. **Czim kiadóhivatalban** megtudható. 1372

Olcsón eladó

2 drb. lóerőre és 1 drb. gőzerőre berendezett használt, de jó karban levő

SZÉNAPRÉS.

Czim a kiadóban! 1366

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.270.000.— "
	élet	200.000.— "
	Tartalékok	255.200.02 "
	Összesen:	2.125.200.03 K

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " " "	59.782.36 "
1903. " " "	109.331.73 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

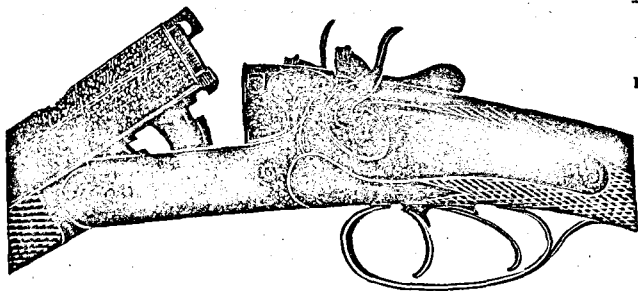
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta r. j.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

fegyvergyár és (präcios) puskaműves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és czéllövő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8 — kilogramm

Ujdonság: Browning-féle automatikus serét ismétlő fegyver 225-korona gyári árban.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte elsőhelyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták” és terménytisztító gépek. Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ez időszertint 15-féle különböző szerkezetben a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtó erőre alkalmazva. — Ez évi ujdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

Kalmár Zs. és Társa különleges terménytisztító gépgyára

Telefon 69. szám. — Sürgőnczim: Kalmár-rostagyár.

Hódmező-Vásárhelyen.

1274